

(hekayə)

Bomboz, ağırlaşmış buludlar payız səmasını bürüyüb. O buludları Yer üzündə də cövlan eləyən, sonuncu yarpaqları bu daqlardan qoparan şiddətli külək qovur. Ağacların boğuş xışiltısında ötüb-keçən yayın qüssəsi duyulur. Dağların yamacları aşağı axan çeşmələrin gümtüsü də xışiltıya qarışır. Sanki bütün təbiətə parlaq günəşli günlərin daha qayıtmayacağından doğan acı təəssüf hakim olub. Adama elə gəlir, hər bir qopan yarpaq kiminsə yaşanmış, ötüb-keçmiş həyatıdır.

Tölegen qəbiristanlıqdan qayıdırdı.

2000-ci illər ədəbi nəslinə mənsub olan nasir, esseci və tərcüməçi Malik Otarbayev (1980) Jambul vilayətində doğulub, Türkiyədə S.Dəmirəl universitetinin beynəlxalq iqtisadi əlaqələr fakültəsini (2001), Əl-Fərabî adına Qazaxstan Milli Universitetinin aspiranturasını (2006) bitirib.

O, "Dialog Avrasiya-Qazaxstan", Yazıçılar İttifaqının "Kalamger" jurnallarının baş redaktoru, baş əlaqələndiricisi olub, sonra diplomatiya və idarəetmə sahələrində çalışıb, respublika Mədəniyyət və İdman Nazirliyinin TÜRKSÖY-dəki nümayəndəsi, Qazaxstanın Türkiyədəki Səfirliyinin üçüncü katibi, Türküstan vilayəti hakiminin müavini, Milli Nadir Əlyazmalar Mərkəzinin rəhbəri, "Mənəvi dirçəliş" layihəsinin direktoru olub, 2022-ci ildən Qazaxstan Respublikası Prezidentinin müşaviri, eyni zamanda, Yazıçılar İttifaqının katibi, Avrasiya Yazıçılar birliyi məsləhət şurasının üzvüdür.

M.Otarbayev dövrü nəşrlərdə nəşr olunmuş hekayə və esselərin, "Oyqazan" ədəbi-fəlsəfi esslər kitabının müəllifi, bir neçə toplumun tərtibçisidir, həm də türk yazıçılarının əsərlərini qazax dilinə, qazax şair və nasirlərinin əsərlərini isə türk dilinə çevirib. Ədəbi uğurlarına görə "Serper" dövlət gənclər və "Ak Jayık" jurnalının J.Najimedenov adına mükafatlarına layiq görülmüş.

Nəriman ƏBDÜLRƏHMANLI

gördü: "Əziz qızım!.. – O, hönkürdü. – Canım-ciyərim! Səni biz məhv elədik!.." O, diz çöküb sinədəşını bərk-bərk qucaqlamışdı. Qadının sısqa gör-

Malik Otarbayev

kəmi qəbiristanlığın sükutunda həddən artıq sısqa və kədərli təsir bağışlayırdı.

Tölegen təsirlənib biçərə anaya doğru getdi, başdaşının üstündəki yazını oxumağa cəhd göstərdi. Ayaqları altında qalan yarpaqların xışiltısı sükutda aydın eşidilirdi. Qadın

vab verəcək, - sonra yenə oğlanın üstünə cumdu. – Dedim ki, rədd ol! Cəhənnəm ol!

-Alah rəhmət eləsin! – Tölegen çıxışa doğru gedə-gedə dilləndi.

Uşaqılıq çağlarında Xadişə xala tez-tez onu təndir çörəyinə qonaq eləyirdi. Oğlan o çörəyin dadını indiyəcən unutmuyub. Qadının yeganə qızının dünyadan köçdüyünü eşitmişdi, amma təfərrüatını bilmirdi. Ana qəlbi bu boyda dərde necə tab gətirir?! Bir də ki, ata doğma qızını necə öldürə bilər? Nəyə görə öldürüb? "Bəlkə, qız

üçün addımlarını yeyinlətdi. Darvazadan çıxanda dönüb geri boylandı. Qəbiristanlığın həsarı boyu bitmiş qovaq ağacları ona kədərli insan cərgələrini, başdaşılar isə diriləcəkləri günü gözləyən daş mələkləri xatırladı...

Tölegen yenə mərhum qızın atası barədə düşündü. O, doğma balasının ölümünə necə səbəb ola bilərdi? Xəyalı oğlanı cəhəlin və qərəzin ataları doğulan qızlardan rəhmsizcəsinə can qurtarmağa məcbur elədiyi keçmiş əsrlərə, barbarlıq dövrünə apardı...

-Qızdı... Gələcək qardaşlarına bacı olacaq, - zahı qadın təbəssümlə dilləndi.

-Yenə qız? – Kişi hiddətlə qışqırdı. – Ey ilahilər! Artıq mənə iki qız bəxş eləmişiniz axı! Yenə də qız verdiniz? Bu ki, mənə ələ salmaqdı!

Kişi qəzəblənmişdi. Yumruqlarını düyünləyib bayıra cumdu. "İndi camaatın üzünə necə baxacağam axı? Üç qız atası olmaqdansa, ölüb yerə girmək daha yaxşıdır!"

Onsuz da qohumları yalnız qızları doğulduğu barədə tənə vururdular. İndi isə qonşuları da oğlu olmadığını, bundan sonra da doğulmayacağını başına qaxacaqdılar! Heç kəs onu əsl kişi saymayacaqdı. Bu rüsvayçılıq ləkəsini də yuya bilməyəcəkdə. Qızın nə faydası var axı? O, atanın soyunu davam etdirə bilməz. Qadın – insan deyil, yalnız oyuncaq, ləyaqətsiz kişi oyunlarında əyləncə vasitəsi ola bilər....

Onda Roma və Sasani imperiyalarında, Ərəbistan səhralarında qızın doğulması rüsvayçılıq sayılırdı.

Ümitsizliyə qapılmış kişi hiddətini kimin üzərinə tökəcəyini bilmədən səhrayla qaçır. Qum gözlərinə dolur, o isə nəzərlərini ulduzlara dikib qışqırırdı:

-Ey ilahilər. Mənim günahım nə-di a-xı!

Amma sükuta dalmış səhra onun gecə zülmətinə qər qalan fəryadını udurdu. Düşüncələri dolaşan kişi kin dolu və bəhrəsiz şübhələr içində çırpınırdı...

Geri qayıdanda körpə üçün qəbir qazan adamla rastlaşdı.

-Sənin də qismətinə belə bir bədbəxtlik düşüb? – Təəssüflə dilləndi.

-Taleyin istehzısına bir bax! Belə şey olar? – Həmin adam dilləndi.

-Heç demə... İndi qadınlar dünyaya oğlan gətirmirlər, bəyem?!

-Ətrafına bax, gör nə qədər qəbir var. Allahlar bizi əfv eləyərlər, çünki başqa yolumuz yoxdu...

Amma arvadı bədbəxt kişiye yalvardı ki, körpəyə mərhəmət göstərsin, o da qadının göz yaşlarına dözməyib yenice dünyaya gəlmiş qızına toxunmadı. Bununla da özünü əbədi əzaba düçar elədi...

***

Şiddətli külək, axır ki, torpağa səpələnən yağışla birgə kəsdi. Torpaqdan kəskin rütubət və xəzan qoxusu gəldi. Bu qoxu Tölegeni çaşdırdı, oğlan xəstəhal ölüm havası duydu. O, özünü pis hiss elədi, ana evinin rahatlığına mmmkün qədər tez yetişmək istədi.

(ardı gələn sayımızda)

Qopmuş yarpaq

ayaq səslərinin yaxınlaşdığını sezib susdu, kəskin hərəkətlə geri çevrildi. Onun iri gözləri kədər və nifrətlə doluydu. Yayılığı sürüşüb çyinlərinə düşdü, ağ saçlaqı dağıldı. Dərddən rəngi tutulmuş halda qışqırdı:

-Yaxın gəlmə! Rədd ol, yaramaz! Qızımı sən məhv elədin! Rədd ol!

-Yox-yox... Mən... Mən ancaq təsəlli vermək istəyirdim...

-Siz mənim mələyimi öldürdünüz! Buna görə, hamınız cavab verəcəksiniz!

-Xadişə xala?! Sizsiniz?! Necə oldu ki, tanımadım? Mən... Mən qonşunuz Qulnazın oğluyam ki... Qızınıza Allah rəhmət eləsin!

-Yox-yox, hər şeydə özüm günahkaram, - ağbırçək qadın tələm-tələsik göz yaşlarını silib özünə tənə vurdu.

-Xadişə xala, bu yaxınlarda Türkiyədən qayıtmışam, qərarə gəldim ki... – Tölegen izah eləmək istədi.

-Mələyimi öz atası öldürdü... - qadın onun sözünü kəsdi - O da əməlinə görə ca-

avtomobil qəzasında tələf olub?" – Tölegen mərhum qızın atasına haqq qazandırmaq istəyirdi.

O, düşüncələrə qər qolub, qarşından əsən küləyin həmlələrinə fikir vermədən addımlayırdı. Bu cür küləklə sükutda da qəfildən tək qaldığını, yanında bir doğma adamının belə, olmadığını xüsusilə aydın hiss elədi. O doğmalarının nəvazişindən və xeyirxahlığından məhrum olmuşdu. Onların daim tutqun buludları deşib qəlbinə hərət gətirən Günəş şüalarına oxşar hərətəinə həsrət qalmışdı. O sevgiyə çox ehtiyacı vardı...

Gördüyü qorxunc mənərə - qızının məzarı yanındakı dərddən tanınmaz hala düşmüş qadın - Tölegenin gözləri qabağından çəkilmirdi. Ağır düşüncələr daş kimi qəlbinə çökmüşdü, sanki o məzarda Xadişə xalanın qızını deyil, oğlanın özünü dəfn eləmişdilər. Beynində dolaşan fikirdən eymənib diksindi, bu kədərli məkanı mümkün qədər tez tərk eləmək

***

O çağlar Roma və Sasani imperiyalarının qanlı hakimiyyət dövrüydü. Hələ Uada* üzərində Ay doğmamışdı.

Ərəbistan səhrasında aramsız külək cövlan eləyir, qumu sovurur, yolçuların göz açmalarına imkan vermirdi. Günəş şüaları bütün canlıları yandırır kül eləyən atəşi xatırladı.

Belə qızmar, бүркүлү günlərin birində rifah içində yaşayan bir evdə uşaq

***

*Uada (ərəb.) – yüksəklik, dağ, zirvə. Muhammad (ə) dünyaya gəlməsi ilə bağlı hədisdən dünyaya gəldi. Körpənin səsinə eşidən həyəcanlı ata otağa cumdu:

-Qızdı, ya oğlan? – O, maçaqadan və ona yardım eləyənlərdən soruşdu.

Qadınlar qorxunc sualı eşidib özlərini itirdilər, əl-ayağa düşdülər, dinib-danışmadılar. Ana körpəni sinəsinə basıb sevincdən ağladı.